

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในด้านเทคโนโลยี อันเนื่องมาจากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางวิทยาการต่าง ๆ มนุษย์เราจึงมีความจำเป็นที่จะต้องติดตามความก้าวหน้าเหล่านี้ให้ทัน เครื่องมือหนึ่งที่จะทำให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหวดังกล่าว คือ การอ่าน เพราะการอ่านจะช่วยให้ผู้อ่านได้พัฒนาสติปัญญา ทำให้มีความรอบรู้ ฉลาดและก้าวทันโลก อีกทั้งยังทำให้ก่อความเพลิดเพลินด้วย สุมิตรา อังวัฒนกุล (2535:36) ได้กล่าวว่า “ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญต่อชีวิตของคนเราเพราะเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่นำไปสู่ความรู้ทั้งหมดทำให้ได้รับรู้ข่าวสารช่วยเสริมสร้างความคิดและประสบการณ์ และช่วยให้ความเพลิดเพลิน การอ่านจึงเป็นทักษะที่เป็นประโยชน์ที่สุดสำหรับแสวงหาความรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิต” ซึ่งตรงกับโคบายาชิ (Kobayashi,1975:188) ที่กล่าวไว้ว่า “การอ่านเป็นทักษะทางภาษาที่มีบทบาทสำคัญมากในสังคมปัจจุบันเพราะเป็นวิธีการสำหรับหาความรู้จากตำรา จุลสารต่าง ๆ รับความรู้ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ และเป็นความเพลิดเพลิน กล่าวได้ว่าการอ่านเป็นเครื่องมือที่ใช้สะสมความรู้และวิทยาการตลอดแนวคิดต่าง ๆ” การอ่านจึงเปรียบเสมือนกุญแจไขความรู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์และให้ประโยชน์แก่คนทุกอาชีพ ทุกเพศ ทุกวัย อีกทั้งความรู้ที่ได้จากการอ่านนั้นจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนให้ดีขึ้น

การอ่านนั้นมีความสำคัญกับผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน (Devine,1986:152) เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเรียน ผลการเรียนวิชาต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านทั้งสิ้น ซึ่งตรงกับแนวคิดของสุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรรษ์ (2538:136) ได้กล่าวไว้ว่า “ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญมากในชีวิตประจำวันเพราะเป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิทยาการต่าง ๆ เพื่อความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้มีนิสัยรักการอ่าน และมีอัตราเร็วในการอ่านสูงย่อมแสวงหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ถ้านักเรียนมีทักษะในการอ่านสูงก็จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาอื่น ๆ ดีไปด้วย”

อย่างไรก็ตามการอ่านทุกรูปแบบจะมีประสิทธิผลก็ต่อเมื่อผู้อ่านมีความเข้าใจ สิ่งที่ผู้อ่านได้อ่านซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน (Loew,1984:36) กล่าวไว้ว่า “ความเข้าใจในการอ่าน

เป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน และเป็นเป้าหมายของการอ่านทุกชนิด” บันลือ พฤกษ์วัน (2533:44) กล่าวไว้ว่า “ถ้าผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจก็ไม่ถือว่าเป็นการอ่านที่สมบูรณ์” การอ่านดังที่กล่าวมานี้คือการอ่านเพื่อความเข้าใจ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ แลป์ และ ฟลัด (Lapp and Flood, 1984:273-288) ที่กล่าวว่า “หัวใจของการอ่าน คือ อ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ถ้าผู้อ่านอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจใด ๆ เลยแสดงว่าการอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้น แต่เป็นเพียงการเห็นตัวหนังสือที่ปรากฏบนแผ่นกระดาษ การอ่านจึงต้องเน้นความเข้าใจ เพราะการอ่าน อย่างเข้าใจจะช่วยให้ผู้อ่านรู้จักคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล”

จากที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่าการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญมากและการที่นักเรียนจะมีทักษะการอ่านที่ดีนั้นหมายถึง นักเรียนจะต้องมีความสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านได้

จากการติดตามผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในวิชาภาษาไทย ปีการศึกษา 2533 นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.34 ซึ่งตามเกณฑ์ของกรมวิชาการคะแนนเฉลี่ยระดับดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง ปี 2535 และปีการศึกษา 2536 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละลดลงจากเดิมในปี 2533 จากคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 64.34 มาเป็นคือ 52.84 และ 55.28 ตามลำดับ ซึ่งคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวจัดอยู่ในระดับผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด หน่วยศึกษานิเทศก์กรมสามัญศึกษา พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านมีคะแนนเฉลี่ย 43.76 สมศรี บำบัด (2531:62) ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษา เนื่องมาจากอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องความหมาย ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าเป็นข้อคิดเห็นและตัดสินใจไม่ถูกว่าสิ่งใดควรเชื่อและสิ่งใดไม่ควรเชื่อ อ่านแล้วไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเชิงวิจารณ์ได้ ซึ่งถือว่าเป็นการขาดความสามารถในการอ่าน วัชรภรณ์ สอนองคุณ (2534:58) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจเรื่องน้อยขาดความสนใจในการอ่าน ไม่ชอบอ่าน ข้อความที่มีความยาวหรือเรื่องที่ต้องใช้ความพยายามมาก เพราะเห็นว่ายากและน่าเบื่อ สรุปได้ว่าการอ่านยังมีปัญหาอยู่มากเพราะนักเรียนขาดความสามารถในการอ่านและมีความสนใจในการอ่านอยู่ในระดับน้อย

การอ่านนั้นเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้ความอดทน ซึ่งเด็กสามารถที่จะเลือกกระทำหรือไม่ก็ได้ ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ เพราะแรงจูงใจเป็นแรงผลักดันหรือแรงกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามที่ตนเองปรารถนาและความสนใจ ดังที่ฮิลการ์ดและคณะ (Hilgard et al., 1979:49-54) ได้ชี้ให้เห็นว่าแรงจูงใจของมนุษย์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ควบคุม เสริมแรง และกำหนด พฤติกรรมให้มุ่งไปยังทิศทางที่ต้องการ ความต้องการของมนุษย์นั้นเป็นสิ่งเร้ามากระตุ้นเกิดแรงจูงใจ บอลล์ (Ball, 1982:1256) สรุปว่าแรงจูงใจนั้นเป็นกระบวนการที่มากกระตุ้นเร้าการกำหนดทิศทางความเข้มข้นมากน้อยของพฤติกรรม

จากแนวคิดพื้นฐานของแรงจูงใจที่กล่าวมาข้างต้น จึงเห็นได้ว่า แรงจูงใจมีองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญอย่างน้อยสองประการ คือ ลักษณะความเข้มข้นมากน้อยของพฤติกรรมหรือความพยายามและพฤติกรรมที่มีทิศทางมีเป้าหมาย

นอกเหนือจากแนวคิดพื้นฐานแล้วยังมีผู้สนใจศึกษาแรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลมีความพยายามที่จะประกอบกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ซึ่ง เรียกว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1953:110-111) ได้ให้คำจำกัดความแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าหมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีเป็นความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลรู้ตัวว่า การกระทำของเขาได้รับการประเมินจากตนเองหรือบุคคลอื่น โดยเทียบจากมาตรฐานอันดีเยี่ยม ในทัศนะของ เฮอร์แมน (Hemans, 1970:353-363) อธิบายว่าเป็นความต้องการที่จะได้รับผลสำเร็จจากการกระทำในสิ่งที่ยาก ต้องการเอาชนะอุปสรรคและบรรลุถึงมาตรฐานอันดีเลิศ ต้องการเป็นคนเก่ง มีความสามารถในการแข่งขันและเอาชนะคนอื่น ๆ ต้องการเพิ่มการยอมรับตนเอง โดยการบรรลุความสำเร็จในกิจกรรมที่เป็นอัจฉริยะ

ด้วยความสำคัญของทักษะการอ่านเบอร์เกอร์และวิกฟิลด์ (Baker and Wigfield ,1999:252) ได้กล่าวถึงลักษณะงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านว่ามีผู้สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการอ่านของเด็กส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นไปในแง่ความจำและความเข้าใจในกระบวนการรับรู้ในการอ่าน หรือมักเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในรูปทัศนคติกับการอ่าน ซึ่งทัศนคติการอ่านนั้น หมายถึง ความชื่นชอบที่ผ่านจากงานเขียนที่อ่าน ซึ่งผลก็คือแรงจูงใจนั้นมีผลต่อทัศนคติทางบวกยังมีแรงกระตุ้นในการอ่านมากและงานเกี่ยวกับความสนใจในการอ่าน ซึ่งความสนใจในการอ่านนี้จะถูกนิยามว่าเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล หรือเป็นความสนใจในเนื้อหาที่อ่าน ความสนใจมีความข้องเกี่ยวกับ ความเข้าใจในเนื้อหาและผลของการอ่านที่สำคัญอื่น ๆ

เบอร์เกอร์และวิกฟิลด์ (Berker and Wigfield,1999: 252-277) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของแรงจูงใจด้านการอ่านที่มีต่อ กิจกรรมการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านพบว่าองค์ประกอบแรงจูงใจในการอ่านมีความสัมพันธ์อย่างมากในกิจกรรมการอ่านของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในความหวังในตนเอง (Reading Efficacy) ความท้าทาย (Challenge) ความกระตือรือร้น (Curiosity) และประสบการณ์ (Involvement) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ

แรงจูงใจภายในและเหตุผลในการอ่านเป็นอย่างมาก ดังนั้น เด็กที่มีความเชื่อว่ามีความสามารถด้านการอ่านดีจะมีแรงจูงใจในการอ่านสูงและอ่านบ่อย การหลีกเลี่ยงงาน (Work avoidance) มีความสัมพันธ์ไปใน แนวทางลบกับกิจกรรมการอ่าน กล่าวคือ เด็กที่พยายามที่จะหลบเลี่ยงงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการอ่านมีแนวโน้มว่าจะไม่หาโอกาสที่จะอ่านหนังสือ ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการอ่านกับผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านมีความสัมพันธ์กันแม้จะไม่มากเท่ากับแรงจูงใจในการอ่านกับกิจกรรมการอ่าน

การศึกษาดังกล่าวเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการอ่านภาษาอังกฤษ ที่พบว่าองค์ประกอบของแรงจูงใจในการอ่านมีผลต่อกิจกรรมการอ่านและความสามารถในการอ่านซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนเพื่อหาแนวทางในการเสริมแรงเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านได้อย่างถูกต้อง

จากการศึกษาเรื่องการอ่านทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแรงจูงใจในการอ่านและความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยจะเป็นแนวทางแก่ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชาภาษาไทย มาใช้ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนดีขึ้น และเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาวิชาภาษาไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของแรงจูงใจในการอ่านกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

สมมุติฐานของการวิจัย

จากงานวิจัยของ เบอร์เกอร์และวิกฟิลด์ (Berker and Wigfield,1999: 252-277)ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของแรงจูงใจด้านการอ่านที่มีต่อกิจกรรมการอ่าน และผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน พบว่าแรงจูงใจในการอ่านด้านต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน

ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ว่าแรงจูงใจในการอ่านกับความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

2. ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

2.1 แรงจูงใจในการอ่าน ตามคำจำกัดความของวิกฟิลด์ (Wigfield,1999) ซึ่งประกอบไปด้วย

- ความคาดหวังในตัวเอง (Reading Efficacy)
- ความท้าทาย (Challenge)
- ประสบการณ์ (Involvement)
- ความสำคัญในการอ่าน (Importance of Reading)
- การตระหนักรู้ (Recognition)
- การแข่งขัน (Competition)
- ผลการเรียน (Grades)
- การตอบสนองทางสังคม (Social)
- ความคาดหวังของผู้อื่น (Compliance)
- ความกระตือรือร้น (Curiosity)

2.2 ความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ซึ่งแบ่งเป็นชั้นดังนี้

- ชั้นความเข้าใจของเท็จจริง
- ชั้นการตีความ
- ชั้นการประเมินค่า

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแรงจูงใจในการอ่านและแบบทดสอบความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทย ถือว่าเป็นข้อมูลที่นักเรียนตอบด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการทดสอบที่ใช้ในวัน เวลา สถานที่ต่างกัน ไม่มีผลทำให้ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาไทยเปลี่ยนแปลงไปจากความจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แรงจูงใจในการอ่าน ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยยึดตามคำจำกัดความของ วิกฟิลด์ ซึ่ง แรงจูงใจในการอ่าน หมายถึง การรับแรงกระตุ้น ทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับ การอ่าน ซึ่งแรงกระตุ้นดังกล่าวนั้นก่อให้เกิดเป็นทัศนคติของผู้อ่านว่าแรงกระตุ้นนั้น เป็นกลวิธี เป็นความรู้ที่ได้รับ หรือเป็นการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อให้อ่านเกิดความอยากอ่านซึ่งเชื่อว่าศักยภาพและการคาดหวังส่วนตัว สิ่งเร้าภายในและภายนอกและวัตถุประสงค์สำหรับความสำเร็จจะนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะทำกิจกรรมการอ่านหรือไม่และยาวนานเท่าไร ซึ่งแรงจูงใจในการอ่านประกอบด้วย

ความคาดหวังในตัวเอง (Reading Efficacy) หมายถึงความเชื่อว่าตนเองจะสามารถที่จะประสบความสำเร็จจากการอ่าน

ความท้าทาย (Challenge) หมายถึง ความปรารถนาที่จะอ่านหนังสือยากได้อย่างเข้าใจ
 ประสบการณ์ (Involvement) หมายถึง การได้รับความสนุกสนานจากการอ่าน ในอดีต
 ความสำคัญในการอ่าน (Importance of Reading) หมายถึง การเห็นคุณค่าจากการอ่าน
 การตระหนักรู้ (Recognition) หมายถึงความพึงพอใจที่ได้รับสิ่งที่เป็นรูปธรรมในความสำเร็จด้านการอ่าน

การแข่งขัน (Competition) หมายถึง ความปรารถนาที่ต้องการเอาชนะผู้อื่น

ผลการเรียน (Grades) หมายถึง คะแนนที่ได้รับซึ่งเกิดจากความสำเร็จด้านการอ่าน

การตอบสนองทางสังคม (Social) หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อนหรือครอบครัวเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ความคาดหวังของผู้อื่น (Compliance) หมายถึง การอ่านเพื่อความคาดหวังจากผู้อื่น เช่น ครูสั่งให้อ่านหรือผู้ปกครองชี้ให้อ่าน

ความกระตือรือร้น (Courisity) หมายถึง ความสนใจในกิจกรรมการอ่านด้วยตนเอง

ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจตามแนวคิดของ ดัลล์แมน และคณะ (Dallman and others, 1984 : 408-411) ซึ่งประกอบด้วย ความเข้าใจข้อเท็จจริง การตีความ และการประเมินค่าความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจในแต่ละชั้นมีความหมายดังต่อไปนี้

ความเข้าใจข้อเท็จจริง หมายถึง การอ่านที่นักเรียนทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระที่ผู้เขียนกล่าวออกมาโดยตรง ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะย่อยดังนี้ การรู้ความหมายของคำ การจับใจความสำคัญ การหาความเป็นจริงจากเรื่อง

การตีความ หมายถึง การอ่านที่นักเรียนต้องเข้าใจความหมายของข้อความในสิ่งที่ผู้เขียนไม่ได้ระบุเอาไว้หรือกล่าวถึงโดยตรง ซึ่งผู้อ่านต้องใช้ข้อมูลจากการอ่านข้อเท็จจริงมาพิจารณาตัดสินข้อความที่แสดงโดยนัย ซึ่งประกอบไปด้วยทักษะย่อยดังนี้ การเข้าใจสำนวนภาษา การเปรียบเทียบ การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง

การประเมินค่า หมายถึง การอ่านที่นักเรียนต้องพิจารณาตัดสินและประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียนขึ้น โดยใช้ความรู้และประสบการณ์จากการอ่านข้อเท็จจริงและการอ่านตีความซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้ การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ การพิจารณายอมรับสิ่งที่อ่านว่ามีคุณค่าเพียงพอหรือไม่ การชี้วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง